

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 2009 r.

**w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych
gatunków roślin uprawnych i gleb**

Na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, stanowiące załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb (Dz. U. Nr 62, poz. 513).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

-
- 1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 216, poz. 1599).
 - 2) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 120, poz. 825 i Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 49, poz. 328, z 2008 r. Nr 145, poz. 918 oraz z 2009 r. Nr 18, poz. 97.

Załącznik
do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia2009 r. (poz. ...)

Wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, wyrażone w mm*

Uprawa	O K R E S																			
	kwiecień-maj				maj-czerwiec				czerwiec-lipiec				lipiec-sierpień				sierpień-wrzesień			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zboża ozime	-150	-170	-210	-240	-180	-200	-250	-280	-230	-260	-300	-320	x	x	x	x	x	x	x	x
Zboża jare	-150	-160	-200	-220	-150	-170	-200	-230	-220	-250	-290	-310	x	x	x	x	x	x	x	x
Kukurydza na ziarno	-	x	x	x	-	-250	-290	-310	-	-250	-290	-320	-	-230	-290	-320	-	x	x	x
Kukurydza na kiszonkę	-	x	x	x	-	-220	-280	-300	-	-280	-340	-360	-	-200	-240	-260	x	x	x	x
Rzepak i rzepik	-	-230	-280	-290	-	-180	-240	-270	-	x	x	x	-	x	x	x	-	-170	-220	-250
Ziemniak	x	x	x	x	-240	-260	-300	-320	-220	-250	-280	-300	-160	-170	-200	-220	x	x	x	x
Burak cukrowy	-	-250	-290	-310	-	-250	-290	-310	-	-240	-270	-290	-	-210	-240	-260	-	-170	-190	-210
Chmiel	x	x	x	x	-230	-250	-290	-320	-210	-240	-270	-290	-190	-210	-250	-270	x	x	x	x
Tytoń	x	x	x	x	-190	-200	-230	-250	-200	-220	-240	-250	-200	-210	-240	-250	x	x	x	x
Warzywa gruntowe	x	x	x	x	-190	-210	-250	-270	-220	-240	-280	-310	-200	-220	-250	-270	x	x	x	x
Drzewa i krzewy owocowe	-130	-180	-230	-240	-160	-240	-290	-300	-220	-250	-290	-320	-220	-240	-290	-320	x	x	x	x
Truskawki	-150	-160	-200	-220	-190	-200	-240	-270	-210	-240	-270	-300	x	x	x	x	x	x	x	x
Rośliny strączkowe	x	x	x	x	-170	-190	-240	-270	-210	-240	-270	-300	-130	-170	-210	-220	x	x	x	x

Objaśnienia:

* Wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich województw są jednakowe.

- Na oznaczonej kategorii gleby uprawa nie jest wskazana.

x Brak spadków plonów z powodu suszy w analizowanym okresie.

Wyjaśnienia dotyczące kategorii gleb:

Zróznicowanie przestrzenne pokrywy glebowej w Polsce według kategorii glebowych o różnej podatności na suszę - gleby bardzo lekkie (bardzo podatne), gleby lekkie (podatne), średnie (średnio podatne), ciężkie (mało podatne).

Kategorie gleb:

I - Bardzo lekka , grupa granulometryczna	-	piasek luźny - pl piasek luźny pylasty - plp piasek słabo gliniasty - ps piasek słabo gliniasty pylasty - psp
II - Lekka , grupa granulometryczna	-	piasek gliniasty lekki - pgl piasek gliniasty lekki pylasty - pglp piasek gliniasty mocny - pgm piasek słabo gliniasty mocny pylasty - pgmp
III - Średnia , grupa granulometryczna	-	glina lekka - gl glina lekka pylasta - glp pył gliniasty - plg pył zwykły - plz pył piaszczysty - plp
IV - Ciężka , grupa granulometryczna	-	glina średnia - gs glina średnia pylasta - gsp glina ciężka - gc glina ciężka pylasta - gcp pył ilasty - pli ił - i ił pylasty - ip

Kategorie gleb ustala się w oparciu o skład granulometryczny profilu glebowego, według powyższych kryteriów podziału, na podstawie cyfrowych map glebowo-rolniczych przedstawiających przestrzenne zróżnicowanie siedlisk glebowych i ich pojemności wodnej.

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb ma na celu określenie nowych wartości klimatycznego bilansu wodnego (KBW) uwzględniających potrzeby wodne roślin oraz zróżnicowanie warunków meteorologicznych i glebowych na terenie poszczególnych województw. Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 150, poz. 1249, z późn. zm.). Cytowany przepis zobowiązuje ministra właściwego do spraw rolnictwa do określenia wartości KBW dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, z podziałem na województwa. Wartości KBW dla poszczególnych gatunków i grup roślin uprawnych oraz gleb określa się dla wszystkich województw na tym samym poziomie.

O wystąpieniu strat plonów z powodu suszy decyduje cały kompleks warunków meteorologicznych, glebowych i agronomicznych. W systemie monitoringu suszy warunki meteorologiczne powodujące suszę są określane za pomocą KBW, który określa się jako różnicę pomiędzy opadem atmosferycznym mierzonym standardowo na stacjach meteorologicznych a ewapotranspiracją potencjalną. Opad atmosferyczny jest podstawowym elementem mierzonym na stacjach meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW), natomiast wartość ewapotranspiracji potencjalnej oblicza się wykorzystując wzór Penmana. Wartość ewapotranspiracji potencjalnej w systemie monitoringu suszy wyznacza się ze wzorów uproszczonych, które uwzględniają podstawowe elementy meteorologiczne (temperatura powietrza, promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenie, wilgotność powietrza, niedosyt wilgotności, prędkość wiatru).

W ocenie występowania suszy, oprócz wartości KBW, są brane pod uwagę właściwości retencyjne gleb, ustalone według kategorii agronomicznych, wydzielonych na podstawie map glebowo-rolniczych. Przestrzenne zróżnicowanie zdolności retencyjnych gleb jest, obok KBW, czynnikiem decydującym o spełnieniu kryterium suszy na danym obszarze. W ten sposób uwzględnia się fakt silnego zróżnicowania podatności pokrywy glebowej Polski na skutki niedoboru wody, mierzonego wartościami KBW - gleby lekkie są zdecydowanie mniej odporne na

stres wodny od gleb średnich i ciężkich, co znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowaniu kryteriów suszy i progów KBW dla poszczególnych kategorii agronomicznych gleb.

Prezentowane analizy zagrożenia suszą w systemie monitoringu suszy rolniczej dotyczą poziomu gminy. Nie uwzględnia się w tych analizach czynników agronomicznych, które różnicują straty w plonach w poszczególnych gospodarstwach. Z tego względu wyniki analiz należy traktować jako zagrożenie stratami suszy w gminach, natomiast straty rzeczywiste plonów można oszacować po przeprowadzeniu lustracji polowych.

Wystąpienie progowych wartości KBW wymienionych w projektowanym rozporządzeniu powoduje przeciętnie 20 % spadek plonów w danym roku w stosunku do wartości średnich wieloletnich w Polsce na skutek suszy. Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zakład ubezpieczeń odpowiada za szkody spowodowane przez suszę, jeżeli szkody w plonie głównym wyniosą co najmniej 25 %.

Zamieszczone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 kwietnia 2009 r. wartości KBW, opracowano w oparciu o dane o plonach zagregowanych do powierzchni szesnastu województw. Natomiast system monitoringu suszy rolniczej, który jest prowadzony przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, wyznacza zasięgi obszarów zagrożonych suszą na poziomie gmin. Zatem zaistniała potrzeba zdezagregowania wyników oceny wpływu KBW na spadek plonów do powierzchni gmin, w oparciu o wyniki badań prowadzonych w Instytucie. Umożliwiło to bardziej precyzyjne wyznaczenie zasięgów suszy w obszarach faktycznego jej występowania. Przyczyniło się to do potrzeby ustalenia nowych progowych wartości KBW oznaczających zagrożenie suszą stosownie do zastosowanego poziomu agregacji w systemie monitoringu suszy rolniczej.

W związku ze zmianą wysokości progu spadku plonów z 15 % na 20 % przy określeniu wartości krytycznych KBW, stosowanie kryterium, zgodnie z którym spadek plonów dotyczy średniej w województwie, nie było adekwatne do prezentowanych wyników w systemie monitoringu suszy rolniczej. Celem utworzenia systemu ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt

gospodarskich było zapewnienie producentom rolnym możliwości zabezpieczenia ich gospodarstw przed skutkami suszy i biorąc pod uwagę, że ww. ustawa nakłada na Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy obowiązek monitorowania suszy w okresach sześciodekadowych, zasadne stało się uwzględnienie w procedurze wyznaczenia nowych krytycznych wartości KBW powyższego efektu wpływu skali, w oparciu o wyniki badań prowadzonych w Instytucie.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia z dniem ogłoszenia nie jest sprzeczne z zasadami demokratycznego państwa prawnego i wynika z faktu, że od dnia 1 czerwca do dnia 20 października, w terminie 10 dni po zakończeniu sześciodekadowego okresu, minister właściwy do spraw rolnictwa ogłasza, w drodze obwieszczenia, w dzienniku urzędowym ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rolnictwa wskaźniki KBW dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, z podziałem na województwa, które są porównywane z wartościami KBW określonymi projektowanym rozporządzeniem. Na tej podstawie określone są obszary zagrożone suszą rolniczą. Niezbędne zatem jest jak najszybsze wejście w życie projektowanego rozporządzenia, które określa nowe, bardziej precyzyjne wartości KBW.

Projekt rozporządzenia nie jest ujęty w programie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projektowane rozporządzenie nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), dlatego nie podlega notyfikacji.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowane rozporządzenie.

Projekt rozporządzenia w sposób pośredni dotyczy producentów rolnych, zakładów ubezpieczeń oraz ministra właściwego do spraw rolnictwa. Spadek klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonych w załączniku do projektu rozporządzenia dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb oznacza wystąpienie szkód spowodowanych przez suszę. W takiej sytuacji zakłady ubezpieczeń wypłacają ubezpieczonym producentom rolnym odszkodowania, a minister właściwy do spraw rolnictwa przyznaje dotacje celowe zakładom ubezpieczeń na pokrycie części odszkodowań wypłaconych producentom rolnym z tytułu szkód spowodowanych przez suszę.

2. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowane rozporządzenie nie będzie powodowało bezpośrednio skutków finansowych dla budżetu państwa. Natomiast w związku z koniecznością funkcjonowania systemu monitorowania skutków suszy rolniczej, uwzględniającego klimatyczny bilans wodny, niezbędne jest bieżące prowadzenie systemu monitoringu tego zjawiska na terenie Polski. Szacunkowe koszty funkcjonowania tego systemu wyniosą ok. 1,8 mln zł w skali roku. Środki na funkcjonowanie systemu monitoringu suszy będą określane w ustawach budżetowych na poszczególne lata w części 32 - Rolnictwo, w tym także zostały określone na 2009 r. Wystąpienie progowych wartości KBW wymienionych w projektowanym rozporządzeniu powoduje przeciętnie 20 % spadek plonów w danym roku w stosunku do wartości średnich wieloletnich w Polsce na skutek suszy. Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zakład ubezpieczeń odpowiada za szkody spowodowane przez suszę, jeżeli szkody w plonie głównym wyniosą co najmniej 25 %. Zatem obniżenie wartości KBW nie będzie miało wpływu na wysokość dotacji wypłacanych z budżetu państwa zakładom ubezpieczeń z przeznaczeniem na pokrycie części odszkodowań za straty spowodowane suszą.

3. Wpływ projektowanego rozporządzenia na rynek pracy.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wpłynie bezpośrednio na rynek pracy.

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

5. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

6. Konsultacje społeczne.

Projekt rozporządzenia był przedmiotem konsultacji społecznych, m.in. z: Krajową Radą Izb Rolniczych, Komisją Krajową NSZZ „Solidarność”, Związkiem Zawodowym Rolników Rzeczypospolitej „SOLIDARNI”, Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym Rolników Indywidualnych „Solidarność”, Związkiem Zawodowym Centrum Narodowe Młodych Rolników, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych, NSZZ „Solidarność 80”, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, Krajowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Federacją Branżowych Związków Producentów Rolnych, Federacją Związków Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Związkiem Zawodowym Rolnictwa „Samoobrona”, Związkiem Zawodowym Rolników „Ojczyzna”, Związkiem Zawodowym Pracowników Rolnictwa w RP, Sekretariatem Rolnictwa Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, Forum Związków Zawodowych oraz Krajową Radą Spółdzielczą.

W trakcie konsultacji uwagę dotyczącą utrzymania wskaźników KBW dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 maja 2007 r., uzupełnionych przez zmianę wskaźników KBW dla kukurydzy i ziemniaków w okresie od maja do czerwca, które zostały określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 kwietnia 2009 r.,

zgłosiła Krajowa Rada Izb Rolniczych. Uwaga ta nie została uwzględniona, gdyż w wyniku przeprowadzonych szczegółowych analiz oraz w oparciu o nowe dane z ostatnich lat o plonach, stało się konieczne uaktualnienie wartości KBW, co umożliwi uzyskanie większej dokładności szacowania zagrożenia suszą.

Opracowano w Departamencie Finansów

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

Akceptował